

בס"ד

מוצאי שבת חיזור ועד

ב' ניסן תשפ"ב

דרשות חתם סופר

מה שמקשין הראשונים⁽²⁾ למה לא תקנו ברכה שציונו לספר ביציאת מצרים, ויש מתרצין שנכלל בברכת דאשר גאלנו, ואינו מובן לכאורה דלמה אין מברכין עובר לעשייתו קודם שמתחילין לספר ההגדה. וי"ל דאיתא בפרק ע"פ [קט"ז ע"ב] מתחיל בגנות ומסיים בשבח עבדים היינו מתחלה עע"ז היו אבותינו וכו'. והנה כמו שחייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כמו כן חייב אדם לראות עצמו כאלו הוא הי' מעע"ז ועכשיו קרכו המקום לעבודתו, והיום בלילה התחיל לעבוד השם בתחילה במצות הנהגות אותו לילה. והנה מצינו בטבילת גרים שמברכין לאחר טבילה, מפני שקודם טבילה אינו יכול לומר וציונו [פסחים ז' ע"ב], ה"נ קודם ספור י"מ אינו יכול לומר וצונו, מפני שעדיין הוא כבחי' כאילו היה מעע"ז, ולאחר הספור שיכול לומר וציונו אז הוא נכלל בברכת אשר גאלנו.

וזה הוא כוונת המסדר הגדה, כהא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, דאנו פורסין מצה שלימה קודם סיפור יצ"מ בלי ברכת המוציא, מה שאין אנו עושים כן בשאר ימות השנה, שגם זה מורה על בחינה הנ"ל, שאנו רואין עצמינו כאילו היינו עכשיו גוים, לכך אנו פורסין אותו בלי ברכה כמו שאכלו אבהתנא בארעא דמצרים שהיו פורסין בלא ברכה שלא היו מצווין על כך עדיין עד לאחר גאולתן שקבלו התורה⁽³⁾.

איגרת הרב דסלר זצ"ל

מעלת ליל הסדר

קבלתי את מכתבך היקר עם הזמנתך לבא לבקר ולהשתתף עמך בסדר חג הפסח. תורה רבה עבור הזמנתך. אמנם א"א לי לקבלה, הנני חוגג בע"ה את החג המקודש, וגם הסדר מסודר הוא לי, במקום שאני גר בו.

לכאורא כשם שא"א להזמין לבן תורה לבקר את ידידו לתפילת נעילה ביוה"כ, כך נדמה לי, שא"א לעשות ענין "בקר" מהסדר המקודש. אשרי למתרכז ומסדר הסדר בפנים לבכו. יציאת מצרים - עושה את היהדות בנו. הסדר צריך שיגייר את פנימותנו - שיצאה לרשות אחרת לרשות הבהמות (חשוכי השכל ונטולי הלב) ונתבהמה - נתחמרה, ויותר מזה נת' גוי'תה (=נהיינו גוים בפנימיותנו), אוי אם נטמע את לבבנו בין לבניהם...

3) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פה עמוד ב

האמר רב משום רבי חייא: כזיתא פסחא והלילא פקע איגרא

4) רש"י מסכת פסחים דף פה עמוד ב

כזיתא פסחא - חבורות גדולות היו נמנין עד שלא היה הפסח מגיע לכל אחד כי אם כזית מן הפסח והלילא פקע איגרא - לקול המולת ההמון מההלל דומין כאילו הגגין מתבקעים שהיו אומרים ההלל על הפסח

5) ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק ויקרא לחג הפסח

ואמר שמורים לכל בני ישראל לדורותם. שחייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ובכל ליל פסח צריך שירגיש שינוי ואור חדש כמו בעת יציאת מצרים ומזה מופיע הקדושה לכל החג ולכל המועדים הבאים שרגל זה ראש השנה לרגלים כמו שנאמר (ישעיה ל', כ"ט) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, וכן מצינו בגמרא (פסחים פ"ה ב) כזיתא פסחא והלילא פקע אגרא והיינו שבשעת ההלל נפתח האור כמו שנפקע האגרא ונתבקעו הגגין ונתגלה עצם השמים לטוהר, וכמו שמצינו (ברכות מ"ח א) ורחמנא היכי יתיב רבא אחוי לשמי טללא אביי נפיק לברא אחוי כלפי שמיא, שאביי היה לו הבנה שצריך לילך לחוץ שלא יהיה הפסק הגג וכן כאן הלשון פקע אגרא שנתגלה האור בעת קריאת ההלל שלא היה שום הבדל כאילו הגגין נתבקעו, וחכמים היה בכוחם לצרף שתי הקדושות יחד כיון ששניהם נקראים עצם היום הזה שהוא התגלות אור הגנוז, ובעתיקא אין שום סתירה מהזמן שהוא למעלה מהזמן ויכול להיות שתי הקדושות יחד

6) דברים פרשת נצבים פרק ל

לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה
ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה

7) תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נה עמוד א

לא בשמים היא - לא תמצא בגסי רוח, ולא מעבר לים היא - לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים

8) שמות פרשת משפטים פרק כג

כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו

9) תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

רבץ - ולא רבצן

10) רש"י מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

רובץ - מקרה הוא לו שרובץ תחת משאו בפעם הזאת

לא רבצן - הרגיל בכך

details, because thanking for “everything” was thinking of “nothing.” To say “thank You for everything” is laziness of the mind, he would comment.

Every time he bowed at *Modim* he thought in detail of one of Hashem’s *chassadim*. Every time he answered in *Kaddish* “*Y’hei Sh’mei rabbah mivorach*” (May the exalted Name be blessed), which, as every *berachah*, is an acknowledgment of Hashem’s kindness — he thought of a specific detail for which he was expressing praise and thanks.

He lived by the credo of Rabbeinu Yonah, who explained the mitzvah of “You should remember all the journeys” (*Devarim* 8:2) to mean that we should remember our life’s journeys and recognize Hashem’s kindness every step of the way. Once, at a family Chanukah *mesibah*, as he was recounting the kindnesses Hashem did for him throughout his life (which he did frequently), he mentioned every house he had lived in since he was a child — *with the house numbers!*

Rain was another manifestation of his Best Friend’s kindness, wisdom and power. It was so important that it far outweighed any inconvenience the rain might cause at the moment. He explained how the body was made up mostly of water, so when he saw rain he saw Hashem “raining down *tzad-dikim*” into the world. By working on his *middos* so intensively, he truly felt a burst of pure joy when it rained.

Rabbi Miller wrote lists, which he kept near him: a list of all his working organs and limbs, a list of all the items Hashem gifted him with, a long list of various troubles suffered by acquaintances to better appreciate all that he was spared, and so on.

He looked into the face of a grandchild and said, “Ay, ay, ay — the eyes are exactly where they should be and the nose is in the center, how it is meant to be!”

THE WIFE OF A CHILD	
	DIVORCE
	GOUT
C	CLEFT PALATE
	MUSCULAR DYSTROPHY
	STUTTERING
	MULTIPLE SCLEROSIS
	ASTHMA
	CEREBRAL PALSY
C	HAY FEVER
	PARKINSON'S DISEASE
	ALLERGIES
	COLOR BLINDNESS
	ARTHRITIS
	INABILITY TO SMELL
	KIDNEY (KIDNEYS) REMOVED
	VERY SHORT
	COLOSTOMY
	EXCESSIVELY CORPULENT
	TUMOR ON BRAIN
	LIMPING
	ULCER
	INCONTINENT (URINE)
	DEPRESSION
	WHEELCHAIR
C	NERVOUS BREAKDOWN
	CANE
	INSANITY
	CRUTCHES
	BROKEN (LEG, ARM, - BONE)
	EPILEPSY
	PROSTATE TROUBLE
	FARALYSIS
	DIABETES
	POISONING
	HEMORRHOIDS
	FIRE
	LIVER TROUBLE
	HOLDUP (MUGGING)
	ONE LEG (ARM) LONGER THAN OTHER
	BURGLARY
	RETARDED (AS A CHILD)
	LITIGATION
C	DEAF
	JAIL
	DUMB
	ARM
	BLIND (ONE OR BOTH EYES)
	EXTREMELY SLOW WITTE
C	AMPUTATION (LEG, ARM, FINGER)
	HEART TROUBLE
	CHILDLESS
	LUNG DISEASE
	NO BEARD (GENETIC INSUFFICIENCY)
	CANCER

List he made of misfortunes that happened to people he knew from which he was spared, which he kept to help him appreciate Hashem’s kindness

When passing someone with a disability, Rabbi Miller would say with feeling to his walking companion, “*Baruch Hashem, mir zenin vi alimen* — Thank you, Hashem, that we are like all people.”

He was once walking down the street and overheard someone telling another person about an individual who went through an eye operation. Rabbi Miller saw this as a message from Hashem to him. “For many weeks after that, and continuously for many years,” he recounted, “when I say ‘*Modim*’ I include a thought that I never underwent eye surgery.”

Passing a medical center or a pharmacy initiated an appreciation for all the many specialists and remedies that he did *not* need. “Indeed, the first thing is to pity and *daven* for a troubled Jew,” he said. “But we should never forget to utilize it for one of its intended purposes, to remind us of all the *chessed* our Best Friend is doing.”

One of the great lessons Rabbi Miller constantly taught was that everyone had to aspire and work to develop a powerful, tangible love of Hashem. He acknowledged that this was a very high level,⁷ but he would cite *poskim* that even a child should be trained to love Hashem. Indeed, there were many levels, as he pointed out. “A modicum of love is also love,” he would say.

At a Thursday night lecture⁸ he was asked: “Which mitzvah should one take upon himself to do with *mesiras nefesh*?” He replied:

It's a good idea to accept all of them. But if you're looking for one: "Vahavta es Hashem Elokecha bechol l'vavcha, uvchol nafshecha uvchol m'odecha — And you should love Hashem with all your heart and with all your soul and with all your strength," the mitzvah of loving Hashem. That mitzvah is one of the most neglected of all mitzvos.

If you want to start on it right away without any delay, start thinking of all the things that happened to other people. There are so many things that happen to other people that didn't happen to you. Love Hashem that you never had an eye operation; that's enough. You have to go with a bandage on your eyes for weeks and weeks. Baruch Hashem you never had an eye operation!

-
7. The *Chovos Halevavos* and the Rambam place loving Hashem as the pinnacle of personal development, for indeed it requires total dedication. However, Rabbi Miller stressed, it is possible — and indeed imperative — to start with at least a small amount of love.
8. Tape #E-5.

You never had a bone broken?! You have to love Hashem. The passuk starts: "Shomer kol atzmosav" — He guarded all of your bones. Then it continues: "Achas meiheinah lo nishbarah" — not even one was ever broken. Did you ever think about that? If you never broke a bone in your life, then you have to love Hashem.

Get busy now; don't waste any more time. This mitzvah requires everything you have, to learn to love Hashem "bechol l'vavcha uvchol nafshecha uvchol m'odecha." But at least a little bit of you should love Hashem. That's not too difficult. On a small scale it's certainly possible.

Of course, if you keep on practicing, you become more and more expert. If you wish to accept one mitzvah to do bechol nafshecha [with all your soul] — that's it. And make up your mind. When you're 119 years and 11 months and 29 days old, with one day left to live, you're going to think is it fair? I should live another thousand years, you will say. I never promised to go away from this world! I never signed up in the chevra shtarbers,⁹ so why should I have to leave this world? At that moment think, "Hashem, I love You anyway."

Now, keep this in mind: In your last moment, think this thought: "You are taking my life away, Hashem; I love You anyhow." Even when He is taking away your life, say, "I love You." That's a very great zechus. You are lucky you came tonight just to hear that. Pray to Hashem that you shouldn't be in a coma in the last moment; you should have full awareness.

It's not so easy when a man is about to die to love Hashem. So while you are healthy, you are walking in the street, breathing the air, and you are full of food, and your blood is coursing through your veins, then learn to love Hashem. Then, when you practice up, in your last minute it's easier. And at that last minute you will acquire a zechus gedolah ad l'shamayim [a great merit that reaches the heavens]. That's called dying with mesiras nefesh and a love of Hashem.¹⁰

A *talmid* was once walking with Rabbi Miller on the way home from

9. Lit., "Dying Club," an expression common to *baalei mussar*, based on a Zohar that says people walk around thinking that they are not included in the "exclusive club" of people who have to die and that they will be here forever. Rabbi Miller made reference to it often.

10. Indeed, this was how he merited to leave the world; see Chapter 20.